

KAMENNÉ ŘADY

Umístění

Kamenné řady se na Hrádecku nacházejí na několika místech – v Hrádeckém Svatoboru, v Hrádku nad Nisou a Chotyni*. Umístěny jsou nejčastěji podél cest, někdy též mimo nich (kojetínské-chotyňské kamenné řady). V některých případech lze podle nich nalézt opuštěné či zaniklé stezky.

* *Podle obyvatelky Hvozdnji-Hartavy-Hartau se kamenné řady nacházely i přímo v této obci. Zanikly během Protektorátu Čechy a Morava za 2. světové války, kdy zde byla postavena obydlí pro vězně a nuceně nasazené, kteří pracovali v blízkých továrnách.*

Popis

Řady se skládají z kamenů různých velikostí a tvarů; sestavené jsou do přímky nebo křivky, jež zpravidla sleduje ohyb cesty. U části řad počet kamenů patrně neodpovídá jejich původnímu množství a u některých členů ani místu původního položení – tzn. mohly být odstraněny, přemístěny či, zvláště drobnější, můžou být zarostlé nebo překryté zeminou.

Některé řady jsou součástí původních hradeb (tvrz Kojetín)*, mezery v dalších vytvářejí vstupní brány (Svatyně pod Širokým sedlem, Cikánský kout).

* *Stavitelé se u případných vetřelců kromě duchovního posílení hradeb zřejmě také spoléhali na posvátnou bázeň před bohy, k čemuž měly sloužit podobizny vytesané na kamenech.*

Doba vzniku

Dobu vzniku nelze přesně určit; mohly vniknout jak v pravěku, středověku*, tak i novověku**. Dávní stavitelé, pokud se neřídili jinými zásadami či východisky (například postavením hvězd), mohli řady směřovat k významným místům třeba podle kouře z ohňů, které v nich byly zapáleny.

* *Původce těchto řádků se na základě některých poznatků přiklání k době časně slovanské, tedy k ranému středověku.*

** *Kamenné řady vznikají na Hrádecku i dnes jako okrasa předzahrádek rodinných domů, u cest či na hranicích pozemků.*

Význam

Obecné důvody pro vznik kamenných řad (nejen na Hrádecku) jsou nejspíše tyto: hranice pozemků, vymezení dráhy, náboženský význam, vesmírná pozorovatelná, kalendář*, vliv na přírodu (počasí) nebo, a zdá se, že nejčastěji, přímá či vzdálená posila pevnostní stavby (tvrz, hrad, opevněný dvůr, brána atp.)**. Ke kamenným řadám lze přiřadit osamoceně stojící či ležící kameny (menhiry a dolmeny – řady o jednom členu), patrně se stejným významem.

Otevřenou otázkou zůstává, jakými technickými prostředky byly často mnohatunové kameny dopravovány na své místo.

** Určitým vodítkem pro rozpoznání úlohy kamenné řady může být, že spojnice mezi jejími členy či určitými význačnými kameny – promítnuty na obzor – ukazují na postavení některých nebeských těles ve významné dny (Slunce – např. kdy vychází o zimním slunovratu, ale i Měsíc, Severka-Polárka atd.).

** V letech 2001 a 2002 zjistil Jaroslav Helšus při měření kamenného pole u Klučku, Kounovských řad, menhirů u Špičáku a Nečemických řad, že leží v jedné linii se západem slunce v letním slunovratu, který měl pro všechny dávné kultury velký náboženský význam. Rovněž určil, že zbytky řad u Nečemic I. a II. a řad u Kounova směřují do jediného bodu – obci Lipno. Zajímavé také je, že na rozdíl od jiných evropských velkokamenných (megalitických) památek kounovské řady postrádají vzájemnou tvarovou podobnost jednotlivých kamenů i pravidelnost rozmístění kamenů v řadách. Odlišují se od jiných také původem kamenů: byly pravděpodobně sbírány přímo na místě.